

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Чернігівський національний технологічний університет
Черкаський державний технологічний університет
Департамент фінансів Вінницької обласної державної адміністрації
Державна фінансова інспекція у Вінницькій області**

**«ОБЛІК, КОНТРОЛЬ І АНАЛІЗ В
УПРАВЛІННІ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ»**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ІХ всеукраїнської науково-практичної
Інтернет - конференції
24 березня 2021 року
(частина І)**

**До 75-річчя Київського національного
торговельно-економічного університету**

Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю : зб. наук. пр. ІХ Всеукр. наук.-практ. Інтернет–конф., 24 берез. 2021 р.: у 2-х ч. Ч. І. Вінниця : ВРВ ВТЕІ КНТЕУ, 2021. 44 с.

У збірнику ІХ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет – конференції розглядаються наукові праці, присвячені дослідженню сучасного стану фінансово-аналітичного забезпечення розвитку діяльності підприємств в сучасних умовах господарювання, актуальним проблемам та перспективам розвитку вітчизняної системи обліку, інноваційні методики аналізу господарської діяльності, сучасним інформаційним технологіям в обліку, контролі та аналізі; висвітлюються питання соціально-економічного розвитку підприємництва. Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії - **Замкова Н.**, д.філос.н., професор

Відповідальний секретар - **Мартінова Л.**, д.е.н., доцент

Члени редакційної колегії:

Даценко Г., д.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку та оподаткування

Дзюба О., д.е.н., професор, декан обліково-фінансового факультету;

Гладій І., к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування;

Денисюк О., д.е.н., професор кафедри обліку та оподаткування;

Кудирко О., к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування.

Відповідальність за достовірність фактів, статистичної інформації, власних імен, цитат та інших відомостей, наданих у рукописах, несуть автори публікацій.

ЗМІСТ

Гладій Ірина – к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СУТНІСТЬ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК УПРАВЛІНСЬКОЇ ТЕХНОЛОГІЇ.....	5
Даценко Ганна – д.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ МІСЦЕ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У ПІДВИЩЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	8
Денисюк Олександр – д.е.н, доцент кафедри обліку та оподаткування Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ РІВЕНЬ ДОСТАТНОСТІ ГОТІВКИ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВА.....	11
Дзюба Оксана – к.е.н, доцент кафедри обліку та оподаткування Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ: АНАЛІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЇ РЕФОРМУВАННЯ.....	13
Китайчук Тетяна – к.е.н, доцент кафедри обліку та оподаткування Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРОБЛЕМИ ДИСКОНТУВАННЯ ДОВГОСТРОКОВОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ.....	16
Копчикова Інна – к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ КОНТРОЛЮ ТОВАРНИХ ВТРАТ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ.....	18
Коцеруба Наталія – к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ.....	22
Крупельницька Ірина - к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ БІТКОЇН, ЯК НЕМАТЕРІАЛЬНИЙ ЦИФРОВОЙ АКТИВ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ.....	27

- ставку відсотка на можливі позики, які може отримати конкретне підприємство;

- ставки, які визначаються на основі безризикової ставки, скоригованої на ризику, пов'язані з такою заборгованістю. У якості безризикової ставки може бути використана ставка дохідності за облігаціями внутрішнього державного займу, ставка відсотка за інвестиціями або банківськими депозитами на аналогічний термін і на аналогічних умовах;

- ставку, розраховану за методом середньозваженої вартості капіталу підприємства. Така ставка показує середню дохідність, якої очікують власники (інвестори) підприємства, вкладаючи в нього кошти.

Розглянуті ставки постійно змінюються. В разі суттєвої зміни ставки варто провести уточнення оцінки теперішньої вартості заборгованості та відповідні коригування.

Отже, як бачимо, питання дисконтування довгострокової дебіторської заборгованості неврегульоване і потребує подальшого дослідження.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку. Наказ Міністерства Фінансів України від 16 вересня 2019 р. № 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1065-19#Text>

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Наказ Міністерства Фінансів України від 08 жовтня 1999 р. (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

3. Інформаційне повідомлення щодо ставки дисконтування довгострокової дебіторської заборгованості та довгострокових зобов'язань. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_1.pdf

Інна Копчикова

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ КОНТРОЛЮ ТОВАРНИХ ВТРАТ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ

Теорія і практика господарювання торговельних мережевих структур свідчать, що товарні втрати – найважливіший об'єкт управління. У практичній діяльності торговельної мережі товарні втрати є каталізатором, який обмежує прибутковість, тому вони потребують подальших досліджень та уваги науковців у системі оцінки результатів господарювання.

Перехід до торгівлі шляхом самообслуговування – потужний каталізатор зростання цієї проблеми. Звичайно, самообслуговування збільшує товарообіг

втричі і на чверть підвищує прибутковість, однак і втрати збільшуються у два-три рази.

Важливою проблемою для більшості українських підприємців залишається ставлення до внутрішньої безпеки і запобігання втратам як до однієї з другорядних сфер діяльності підприємства. Це виявляється в нерозумінні актуальності проблеми, необхідності фінансування відповідних програм за принципом залишковості і невикористання очевидних інструментів обліку і контролю.

Проблеми формування та розвитку системи внутрішнього контролю здійснили такі науковці, як С.В. Бардаш [1], В.Т. Лозинський [3], В.М. Яценко [4]. Бардаш С.В. доводить необхідності трансформації парадигми внутрішнього контролю, пов'язаної з необхідністю запровадження внутрішнього контролю щодо бізнес-фактів внутрішнього та зовнішнього середовища суб'єкта господарювання. Яценко В.М. розглядає проблеми функціонування внутрішнього контролю на підприємствах України і надає пропозиції щодо їх вирішення, як на державному рівні, так і на рівні підприємства.

Необхідно підкреслити, що на сьогодні існують розробки в сфері застосування організаційно-економічних методів для побудови системи управління підприємством загалом або деякими процесами його діяльності зокрема. В процесі проведеного нами дослідження виявлено, що питанню управління та скорочення товарних втрат, особливо, їх економічному аспекту, приділено недостатньо уваги. Навіть у тих працях, де вони розглянуті з точки зору їх факторного аналізу, відсутні методи мінімізації товарних втрат у торговельних мережах.

Управління втратами – це складний багатогранний процес, який включає управлінські дії, метою яких є досягнення певного визначеного результату діяльності підприємства торгівлі та його конкурентоспроможності на ринку. В сучасних умовах управління втратами означає створення єдиної, раціональної чітко та безперебійно функціонуючої системи з певними цільовими установками та взаємопов'язаними елементами. Управління втратами – це процес цілеспрямованого формування оптимального рівня втрат підприємства. Критерієм оптимізації є мінімум витрат.

В основу побудови системи управління товарними втратами на підприємстві роздрібної торгівлі покладено принцип детермінізму (причинно-наслідковий зв'язок). Кожна частина сукупної величини товарних втрат формується на конкретному етапі і є результатом (здебільшого негативного характеру) конкретних дій або бездіяльності. Такими етапами є процеси: транспортування товарів від постачальників до ритейлера; зберігання продукції на складах роздрібного торговельного підприємства; реалізації товарів кінцевому споживачу. При цьому дана сукупна величина безпосередньо впливає на більшість економічних показників діяльності торговельного підприємства, таких як: витрати, дохід, прибуток, рентабельність бізнесу. На підставі проведеного дослідження в системній послідовності сформульовано такі етапи управління товарними втратами та організаційні й економічні методи, які можливо застосувати для вирішення завдання зниження товарних втрат (табл. 1).

Таблиця 1 – Процесно-методичне забезпечення мінімізації товарних втрат торговельних мереж

№ пор.	Етапи процесу зниження товарних втрат	Організаційні методи	Економічні методи
1	2	3	4
1	Облік даних по товарних втратам	Виділення центрів виникнення товарних втрат	Систематичний облік товарних втрат
2	Економічний аналіз отриманих даних	Виявлення причин утворення товарних втрат	Економічний аналіз отриманих даних з розрахунком їх впливу на основні економічні показники
3	Розробка заходів зі скорочення величини товарних втрат	Розробка заходів зі скорочення величини товарних втрат з виділенням центрів відповідальності за реалізацію заходів. Регламентація прийнятих рішень (накази, інструкції, тренінги)	Економічне обґрунтування розроблених заходів
4	Контроль виконання заходів	Контроль дотримання встановлених нормативів і реалізованих заходів	Економічна оцінка реалізації заходів, що проводяться
5	Планування рівня товарних втрат на наступний період	Регламентація встановленого рівня товарних втрат	Нормування рівня товарних втрат торговельної мережі

Головна мета розробки процесно-методичного забезпечення скорочення величини товарних втрат. Системний підхід до об'єкта дослідження виражався його елементним аспектом. Так, товарні втрати, наприклад, розглянуті з точки зору джерел їх появи на підприємстві, за чинниками, що впливають на їх величину. Процес утворення втрат торговельної організації розбитий на стадії виникнення. Структурний аспект системного підходу виражається в тому, що система управління товарними втратами на підприємстві торгівлі працює з вхідними і вихідними даними. Показники величини товарних втрат надходять в єдиний центр (відділ обліку) після здійснення процесу інвентаризації і актування. На цьому етапі вхідними є дані проведених інвентаризацій, інформація по актах списання продукції, а також нормативи товарних втрат (як результат попереднього циклу). Специфіка роздрібної торгівлі і мета дослідження, що проводиться, обумовлюють збір даних диференційовано по кожній групі товарів. Вихідними даними цього етапу є величина товарних

втрат, розподілена залежно від джерел їх виникнення, що, у свою чергу, є вхідними даними для етапу їх аналізу. На цьому етапі товарні втрати досліджуються й аналізуються з точки зору їх структури, частки товарообороту за конкретною групою товарів за конкретний період, частки в загальній сумі витрат.

Вихідними даними на етапі аналізу є економічні показники рівня товарних витрат до товарообігу, рівня товарних витрат у витратах підприємства (надходять на етап розробки заходів щодо зниження витрат як вхідні дані), а також інформація про природний убуток і можливі втрати від крадіжок (надходять на етап нормування природного убутку як вхідні дані).

Також вихідними даними етапу розробки заходів виступають інструкції, накази, регламенти щодо діяльності структурних підрозділів торговельного підприємства, наприклад, програми тренінгів відділу по роботі з персоналом. Розробка регламентів – початковий і правильний опис усіх процесів, особливо тих, неправильне або навмисне викривлення яких призводить до заподіяння шкоди – одне з першочергових завдань у налагодженні системи запобігання втратам. Усунувши можливості витрат, підприємство значно скоротить ризик нанесення шкоди, та досягнувши відсутності бажання персоналу до шахрайства, повністю збереже цінності та майно, отримає актив безпеки – лояльного працівника [2].

Завдання блоку контролю є визначальним, оскільки описані етапи працюють у сфері людських відносин. Вхідні дані – нормативні показники роботи, інструкції для структурних підрозділів. Вихідними даними етапу контролю виступають кінцеві результати діяльності зі зниження товарних витрат на підприємстві роздрібної торгівлі.

Наступний етап планування величини товарних витрат у відносних величинах важливий для постановки подальших цілей і їх реалізації. Вхідними даними тут є результати діяльності підприємства торгівлі за минулі періоди. Вихідні дані – рівень товарних витрат – замикають модель, що розглядається, і є вхідною інформацією при обліку в подальших періодах. Важливою складовою в моделі зниження товарних витрат є етап розробки нормативів товарних витрат, норм природного убутку. При цьому нормативи товарних витрат доцільно розробляти ритейлеру самостійно, оскільки ці величини залежать від рівня технологічності підприємства, кількості магазинів, об'єднаних у мережі, формату.

Отже, оцінка ефективності виконання завдань внутрішнього контролю товарних витрат та чітке визначення обов'язків досягається чіткою регламентацією послідовності здійснення операцій з виявлення та списання товарних витрат.

Список використаних джерел:

1. Бардаш С. В., Бардаш С. С. Причини та зміст удосконалення парадигми внутрішнього контролю. *European Cooperation*. 2015. Vol. 5(5). С. 35–46.

2. Копчикова І. В. Персонал як інструмент запобігання товарним втратам торговельного підприємства. *Економіка і суспільство*. 2019. № 20. С. 278-281. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/20_ukr/37.pdf

3. Лозинський В. Т. Товарні втрати як чинник розвитку застосування методів активізації продажу. Сталій розвиток економіки. 2013. № 1(18). С. 321–323. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_1_71.

4. Яценко В. М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. 2009. Вип. 22. С. 3-7. URL: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/88268/84117>

Наталія Коцеруба

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

Бухгалтерський облік – це система фіксування інформації про всі операції, які відбуваються в установі. Вона побудована таким чином, щоб найкраще та найповніше фіксувати дані про стан та використання фінансових, матеріальних та трудових ресурсів установи.

В системі обліку можна виділити чотири основних складові:

- суб'єкт здійснення бухгалтерського обліку;
- об'єкт бухгалтерського обліку;
- обліковий процес;
- результат облікового процесу.

Суб'єктом обліку є служба бухгалтерського обліку установи. Об'єктом бухгалтерського обліку, що підлягає дослідженню є фонд оплати праці. Процесом є формування підстав та здійснення видатків бюджетними установами. Результатом є зведена розрахунково-платіжні відомість, звітність в частині узагальнення інформації стосовно видатків на оплату праці.

Відділ бухгалтерського обліку очолює головний бухгалтер. На дану посаду він призначається за поданням начальника відділу освіти, з узгодженням директора. Функції служби бухгалтерського обліку визначені в Законі України «Про бухгалтерський облік». В процесі своєї діяльності бухгалтера керуються, в першу чергу – нормативно-правовими актами держави та іншими нормативними документами, вимогами до ведення та головною метою обліку на підприємстві, в установі, організації. Для організації роботи служби бухгалтерського обліку розроблено спеціальне положення – наказ про облікову політику. В ньому визначаються основні засади ведення в установі обліку та обрані варіанти обліку із загальноприйнятих чинним законодавством.

Бухгалтерський облік фонду оплати праці розпочинається із формування документів. Їх можна розбити на три блоки, які представлені на рис. 1.

Головний бухгалтер несе відповідальність за належний рівень проведення фіксування в системі бухгалтерського обліку операцій, а за організацію роботи служби бухгалтерського обліку в першу чергу відповідає керівник адміністрації.

Влаштування нового працівника на роботу, то на нього формується наказ про прийняття на роботу. Після цього у відділі кадрів оформляють трудову